

Roll No. : .....

Total No. of Questions : 11]

[Total No. of Printed Pages : 4

EDE-363

B.A. B.Ed. (IIIrd Year) Examination, 2021

SANSKRIT

Paper - II (CC-1)

(भारतीय दर्शन, नीति एवं व्याकरण)

Time : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 60

(खण्ड-अ)

(अंक : 2 × 8 = 16)

नोट :- सभी आठ प्रश्नों के उत्तर दीजिए (उत्तर-सीमा 50 शब्द)। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है।

(खण्ड-ब)

(अंक : 4 × 5 = 20)

नोट :- सभी पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न में विकल्प का चयन कीजिए (उत्तर-सीमा 200 शब्द)। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।

(खण्ड-स)

(अंक : 8 × 3 = 24)

नोट :- पाँच में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर दीजिए (उत्तर-सीमा 500 शब्द)। प्रत्येक प्रश्न 8 अंक का है।

खण्ड-अ

प्रत्येक 2

1. सर्व प्रश्न: अनिवार्य: सन्ति। केषापि चत्वार प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृत भाषायां देयानि।

(i) परामर्शजन्य ज्ञानं किं भवति ?

(ii) तर्क संग्रहनुसारेण कतिपदार्थाः सन्ति ? तेषां नामानि लिखत।

BI-944

(1)

EDE-363 P.T.O.

- (iii) योगदर्शननानुसारं जीवनस्य परमंलक्ष्यं किम् अस्ति ?
- (iv) स्यादवादः सिद्धान्तं लिखत।
- (v) बौद्धदर्शनस्य आर्यसत्यं कतिविधम् ? नामानि लिखत।
- (vi) कं नरं ब्रह्मापि न रञ्जयति ?
- (vii) 'नाम्नि प्रयुज्यमानेऽपि प्रथम' इति सूत्रस्य कोऽर्थः ?
- (viii) 'अकः सवर्णे दीर्घः' सूत्रस्य उदाहरणं सहितं स्पष्टं कुरुत।

खण्ड-ब

प्रत्येक 4

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु केषाञ्चित् पञ्चप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत—

2. सप्रसंगं व्याख्या कार्या—
अभावानां स्पष्टं कुरुत।

अथवा

परार्थानुमानस्य किं लक्षणम् ?

3. सोदाहरणं टिप्पणी—
प्रतीत्यत्य सुमत्पाद

अथवा

जैन आचार मीमांसा।

4. चार्वाक दर्शनस्य तत्त्वमीमांसायाः विवेचनं कुरुत।

अथवा

अष्टांगयोगस्य वर्णनं कुरुत।

5. अधोलिखितं श्लोकस्य सप्रसंगंङ्गनुवादः करणीया।
दानं भोगो नाशस्तिस्त्रो गतयो भवन्ति वित्तस्य
यो न ददाति न भुङ्क्ते तस्य तृतीया गतिर्भवति।

अथवा

वने शणे शत्रु

जलाग्निमध्ये महार्णघे

पर्वतमस्तके वा

सुप्त प्रमत्तं

विषमस्थित व रक्षन्ति

पुण्यानि पुरा कृतानि

6. अधोलिखितेषु केषाञ्चित् त्रयाणां सिद्धिः करणीया—

(i) भवामि

(ii) भवतु, भवतात्

(iii) भवितारः

(iv) अभवन

(v) भविष्यन्ति

(vi) भवन्ति

अथवा

केषाचित् चतुर्णां रूपसिद्धिः करणीया—

(i) चोरयति

(ii) अदन्तु

(iii) जुहोति

(iv) सुन्वन्ति

(v) तनोषि

(vi) क्रीणीताम्

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु केषाचित् त्रय प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत—

7. 'सत्यकार्यवाद' व्याख्या कुरुत।
8. भगवद्गीतायाः सांख्ययोग प्रतिपादनीयम्।
9. 'अहं सर्वज्ञः अस्मि' इति मम मन! कदा अवलिप्तम् अभवत् ?
10. सर्वशास्त्रेषु श्रेयसां पन्था कः प्रोक्तः ?
11. सप्रसंग व्याख्या कुरुत—

अकीर्तिं चापि भूतानि

कथयिष्यन्ति तेऽव्ययाम्।

सम्भावितस्य पाकीर्ति—

र्मत्णादतिरिच्यते ॥